

DEȘTEPTAREA

Gazetă pentru popor.

Redactată de un comitet.

Apare la 1 și 15 st. n. ale fiecărei luni.

Prețul foii pe an în țară 3 coroane.
» » » » străinătate 5 franci.

Un număr: 20 bani.

Epistolele nefrancate nu se primesc.
Manuscrisurile nu se înapoiază.

Editor și proprietar:

Societatea academică „Junimea”.

Redacția și administrația:

Cernăuț, piața principală No. 3.

Motto: »Deșteaptă-te pământ român! Biruie-ți durerea, e vremea să ieși din amorfie, tu, seminție a domnitorilor lumii!... Aștepti oare, spre a învia, că strămoșii să se scoale din morminte?»

Al. Russo, „Cântarea României”.

Sfaturi judecătorești.

Marturul.

Martur este acela, care e chemat să mărturisască după dreptate ceea ce știe despre toată cearta părților implicate. De aceea au amândouă părțile implicate dreptul și datorința să cheme marturi la judecată.

Având marturul mai multe datorințe decât drepturi, simțește el chemarea sa la judecată ca o sarcină. Cu toate acestea fiind el odată chemat, să nu întârzie a se înfățișa, căci urmările neînfrățirii lui sânt foarte grele, cum vom vîdea îndată.

Înfrățirea marturului la judecată este deci întâia lui datorință.

A doua datorință este să deie mărturie despre ceea ce știe, iar mărturia lui trebuie să fie dreaptă. Fără privire la aceea, ori de l-a pus martur pârătorul sau pârâtul, fără privire, ori de mărturisește sub jurământ sau fără jurământ, el trebuie să mărturisască drept, fără să cruțe pe vre-una din

părțile împricinate. Oamenii chieși ca marturi greșesc, dacă cred, că ei au să mărturisască »pentru pârătoriu« sau »pentru pârât«. Nu, ei sânt chieși să mărturisască »*pentru dreptate și cu dreptate*«. Dreptatea însă o face judecătorul, iar acesta e jurat s'o facă după lege. De aceea numai judecătorul o poate judeca, ori de mărturia cuiva ajută sau strică pârătorului sau pârâtului sau nici unuia. De multe ori judecătorul trebuie să știe ceva sau nu. Marturul neștiind nimic, crede că e de ajuns să zică că nu știe, dar nu vrea să mărturisască anume sau să și jure, că nu știe nimic.

De oarece marturul poate fi ascultat de judecătorie și sub jurământ, este a treia dătorință a lui să jure, dacă să cere, sau că a spus sau că va spune ca martur »*numai adevărul și nimic altă decât adevărul*«.

Dacă părțile împricinate nu cer anume jurământul dela martur, judecătorul îl poate deslega de jurământ; dacă însă părțile împricinate sau și numai una din ele cere jurământul marturului, atunci trebuie acesta să jure.

Unii marturi se pun de pricină și nu voesc să jure. Cu aceasta fac foarte rău și și strică numai lor, fără să ajute ceva nimăruia. Indată vom videa de ce.

După lege nu este fiecare om chieșat ca martur, numai decât silit ca să deie mărturie. Intre altele îl scutește legea pe martur de mărturie, dacă mărturia aceasta i-ar face rușine marturului însuși sau soțului sau unei rude apropiate a lui sau unui om, cu care stă marturul în legături »*de suflet*« sau adopțiune și de epitropie, mai departe dacă mărturia aceasta ar putea să încurce pe vre una din persoanele amintite într'un proces criminal, sau ar putea să-i aducă deadreptul o daună în avere.

Toate aceste pricini trebuie marturul să le spuie judecătorului, care hotărește apoi ori de pricina e bună și se poate primi după lege, ori nu. Dacă pricina se primește de lege, judecătorul îl desleagă pe martur de dătorința de a da mărturie; dacă nu, atunci marturul trebuie să mărturisască.

Așa, ca să dăm câteva pilde, legea nu-l silește pe un om să mărturisască, că femeia sau bărbatul, sau o rudă de aproape a lui s'a dat în dragoste păcătoasă cu altul, fiindcă aceasta e o rușine, nu-l silește să mărturisască, că soțul sau o rudă de aproape a făcut o hoție, fiindcă l-ar încurca pe

acela într'un proces criminal, dar nu-l scutește de mărturie, dacă ar avea să mărturisască așa ceva despre un cumătru sau altă rudă depărtată.

Am zis mai sus, că un martur, care nu se înfățișază la judecată, sau care nu vrea să deie mărturie, sau care nu vrea să jure, fără ca legea să-l scutească de aceasta, cade la pedeapsă. Vom spune acuma ce pedeapsă îl așteaptă pe un astfel de martur.

Dacă marturul nu vine fără nici o pricină la terminul, la care e chemat, judecătorul îi dă o pedeapsă în bani și îl îndămorește să poarte toate cheltuielile părților împlicate care le-a pricinuit el prin zădărnicierea terminului. Neînfațișându-se marturul nici la terminul al doilea, judecătoria îndoiește (dublează) pedeapsa bănească de mai înainte, îl pedepsește pe marturul neascultătoriu și cu purtarea cheltuielilor terminului al doilea și poruncește, ca marturul să fie adus la al treilea termin cu sila prin străjeri sau jandarmi, al căror drum tot el are să-l plătiască.

Dacă însă marturul n'a putut veni la termin fiind împiedecat prin o boală sau o nenorocire în casa lui, sau prin lipsa lui de-acasă, sau din altă pricină vajnică, atunci trebuie să dovedească aceasta la terminul viitoriu prin o adevărită delă un medic sau delă primărie, ori prin mărturia unui om adus anume cu sine la același termin, și atunci judecătoria, aflându-l nevinovat, îi iartă toate pedepsele aceste. De altfel trebuie să plătească cheltuielile și pedeapsa bănească, care se schimbă în închisoare până la 8 zile, dacă se dovedește că marturul n'are cu ce o plăti.

Un martur, care nu voiește să deie mărturie sau să jure, că a spus sau că va spune dreptatea, se pedepsește după lege, sau bănește sau cu închisoare, și dacă zădărnicește prin nătângiea lui și ziua terminului, îndelungând procesul, atunci cad și toate cheltuielile părților împlicate asupra capului lui.

Pedeapsa în bani se poate urca până la 700 cor., închisoarea însă până la 6 săptămâni.

Dacă însă un martur face o mărturie strâmbă, atunci își pierde sufletul pentru împărăția cerurilor, se vinde celui necurat și încape, dovedindu-i-se strâmbătatea, și la criminal pe câțiva ani.

După cum vedeți, oameni buni, cu legea nu-i de șuguit și de aceea vă sfătuiesc să nu vă puneți cu ea în poară, când sânteți chiemați ca marturi, și să mărturișiți după sfânta dreptate.

Față cu aceste mari și grele dătorințe ale unui martur, are acesta și dreptul, ca să ceară acoperirea cheltuelelor, care le-a avut cu drumul său până la judecătorie, cu petrecerea sa în oraș, cu re'ntoarcerea acasă, precum și răsplata vremii pierdute la judecată.

Cheltueala aceasta trebuie s'o ceară marturul îndată sau cel târziu până'n 24 de ceasuri după ce a făcut mărturisirea sa, căci de altfel pierde tot dreptul său. Cheltueala are să i-o plătească aceea parte împricinată, care l-a pus martur sau care a avut să dovedească ceva prin mărturia lui, totuși nu-i cu cale, ca marturul să ceară dela om cheltueala aceasta înainte de termin și dacă omul nu i-o dă, să nu se codiască și să nu vie la termin, căci atunci îl așteaptă pe-deapsa mai sus amintită.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Prețuitorul sau ispașnicul.

Prețuitori sau ispașnici sânt acei oameni de toată încrederea, care sânt jurați de judecătorie ca atari.

Chiemarea lor este, după cum spune și jurământul lor, să prețuească lucrul, folosul, câmpul, vita sau paguba, de care este vorba, și să-și deie părerea și judecata lor »după cea mai bună știință și conștiință«, fără a părtini uneia sau alteia dintre părțile împricane.

Părtinirea sau prețuirea strâmbă cu cuget de a părtini, are urmările unui jurământ strâmb.

Drepturile și dătorințele prețuitorilor sânt tot acelea ca și ale marturului, cu deosebirea însă, că prețuitorului i-se cuvine și răsplata pentru truda sa la prețuia.

Fiecare parte împricinată are dreptul să respingă (să nu primească) pe un prețuitoriu, despre care poate dovedi ori că e rudă aproape cu cealaltă parte, ori că sânt alte pricini temeinice, că ar putea fi părtinitoriu. Judecătorul hotărește, ori de pricinele aceste sânt așa, cum le cere legea, sau nu. Dacă judecătorul se încredințează, că temerea este întemeiată, atunci chiamă alt prețuitoriu.

Când cineva face altuia o pagubă, e bine, ca păgubașul să chieame îndată unul sau doi prețuitori jurați, care s'o prețuiască în fața celui vinovat, să ceară apoi cu binele plata pagubei dela acesta, și numai dacă vinovatul nu vrea să i-o plătească de bună voie, atunci să-l părăscă. În astfel de procese vine prețuitoriul ca martur-prețuitoriu, având a mărturisi cu cât a prețuit paguba aceea și de ce a prețuit-o chiar cu atâta.

Afară de prețuitorii puși și jurați odată pentru totdeauna de judecătorie, pot fi și alți oameni cinstiți, cari se înțeleg bine la treaba, de care e vorba, întrebați ca prețuitori. Drep-turile și dătorințele acestor prețuitori de întâmplare sânt tot acelea, ca și ale prețuitorilor obișnuiți, cu deosebirea, că ei pot fi întrebați și fără jurământ, dacă părțile împlicate il iartă jurământul.

Un prețuitoriu, care se arată nevrednic, se șterge din numărul prețuitorilor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

După cum am amintit mai sus, marturii și prețuitorii sânt chieamați ca să deie mărturie și dovadă despre pricina certei dintre părțile împlicate.

Afară de marturi și prețuitori mai cunoaște legea și do-vada prin scrisori sau documente, precum și prin mărturia părților împlicate.

Să vorbim acuma unele și despre aceste soiuri de do-vezi, ca să știți cum să vă folosiți de ele.

Scrisori și documente.

Se întâmplă foarte adese, că părțile împlicate sau mă-car una dintrânsele au scrisori sau documente acasă, care sânt în stare să lămurească cearta sau să dovedească chiar dreptul celui ce-l caută. De aceea e bine, ca omul să strângă toate hârțile și scrisorile, dar mai ales documente, care amintesc ceva despre dreptul lui, și venind vremea să se ju-dece, să le rânduiască și să le aducă la judecată. Judecă-toriul își alege apoi cele ce sânt de oareși-care folos pentru judecata aceea.

Astfel de hârții, scrisori și documente sânt mai întâiu contractele, decretele, hotărârile judecătorești, apoi toate edic-

tele, soroacele și înștiințările, toate chitanțele, adeverințele și întăririle, care vin dela judecătorie sau dela altă diregătorie a împărăției sau a țării, și ating întrucâtva starea sau averea omului cu pricina, după aceea toate țidulele, scrisorile, răvașele și hârțiile, care le are dela cealaltă parte împricinată sau și dela altul cineva, dar care se țin de cearta, de care e vorba.

Omul neșcolit și fără cunoștința legilor nu va putea și nici odată ori de nu-i vor fi de folos, căci se întâmplă adese, că cea mai neînșămnată țidulă descurcă treaba cea mai încurcată.

Mărturia părților împricinate.

Dacă un lucru, care trebuie numai decât dovedit, nu se poate dovedi nici prin marturi, nici prin scrisori sau documente, nici în altfel îngăduit de lege, sau dacă dovada adusă nu ajunge, ca să-l încredințeze pe judecătoriu despre adevărul lucrului aceluia, atunci legea îngăduie dovada prin mărturia părților împricinate.

Judecătoriuil îl îndeamnă atât pe pârătoriu, cât și pe pârât să spuie numai dreptatea, fiindcă se poate foarte ușor întâmpla, ca unul sau celalalt să fie silit mai apoi să jure, precum că ceea ce a mărturisit fără jurământ, e adevărat.

Deoarece legea nu poate hotărâ și nici nu hotărește anume, ori de are să jure pârătoriu sau pârâtul, și deoarece e treaba judecătoriuului, căruia dintre amândoi să-i deie jurământul, de aceea e numai decât de lipsă, ca acela dintre dânșii, care are dreptate și voiește să dovedească, să mărturisască fără nici un încunjur și să vorbească așa, ca să se cunoască și din vorba și din fața lui, că spune numai adevărul.

Un judecătoriu iscusit, care-și cunoaște oamenii, care cunoaște traiul, datinile, obiceiurile, deprinderile și feliul, de a se purta și de a vorbi al poporului nostru, acela va deosebi fără greș minciuna de adevăr, acela va nimeri, cui să deie jurământul. Tocmai ușor nu-i aceasta și răspunderea e mare, căci legea oprește deadreptul jurământul amânduror părților, adecă nu-i voie ca să jure despre același lucru și pârătoriu și pârâtul, fiindcă atunci jurământul unuia ar trebui numai decât să fie strâmb.

Totuși fiind, după cum am zis, treaba judecătoriaului, după buna lui chibzuință, căreia dintre amândouă părțile împricinate să-i deie jurământul, de aceea greșesc oamenii, dacă se îndeasă singuri la jurământ.

Nu totdeauna trebuie să jure unul dintre cei împricinați. Judecătoriaul se mulțamește adese-ori cu mărturia lor fără jurământ și crede aceuia, care s'a purtat și s'a ținut mai bine la mărturia fără jurământ, mai ales dacă îl cunoaște ca pe un om cinstit și iubitoriu de adevăr.

Dacă s'a hotărât însă judecătoriaul să-l jure pe unul din dânșii, atunci acesta poate primi jurământul, sau și nu. Dacă omul jură, atunci e bine, dacă însă nu voiește să jure, atunci de obicei a pierdut judecata, căci legea zice, că cel ce are dreptate, poate jura totdeauna pentru dânsa și dacă nu voiește să jure, e o dovadă, că n'are dreptate.

Neprimind jurământul acela dintre împricinați, căruia i l-a dat judecătoriaul, nu mai încapă jurământul celuia alt, precum nu e voie nici să se întrebe, care dintre amândoi vrea să jure, fiindcă cu jurământul nu se poate face negoț sau târguială.

Se poate însă întâmpla, ca judecătoriaul, care doară tot nu poate ceti în inima omului, să greșască și să deie jurământul din întâmplare chiar aceuia, ce n'are drept. Atunci acesta să nu jure, căci jurând strâmb, își vinde sufletul și fericirea veșnică pentru o nimică, și înfundă și criminalul, dacă i se poate dovedi strâmbătatea jurământului.

Am auzit, că o samă de oameni, jurând pe strâmb, se duc apoi la preotul satului ca să li cetească și să-i deslege de acest păcat. Așa o deslegare nu poate să fie și preotul poate doar să se roage pentru cel păcătos, ca să i se ierte păcatul. Iertarea însă e în voia lui Dumnezeu, care nu va trece cu vederea, că prin jurământul cel strâmb al unuia s'a făcut celuia alt o nedreptate strigătoare la ceriu.

Deci ferți-vă, oameni buni, de jurământul strâmb, prin care înșelați și lumea și pe Dumnezeu!

Legea mai cunoaște un soi de jurământ al uneia dintre părțile împricinate, și anume la așa numită învoială sub jurământ.

Fiind adecă lipsă de dovezi vajnice, care ar îndelunga judecata foarte mult, sau nefiind alte dovezi de față, sau, în fine, dorind împricinații să se sfârșască judecata îndată, se pot

înțelege între olaltă, care dintre dânșii și pentru ce anume să jure. Să zicem, spre a da o pildă, că pârătorul cere dela pârât o sumă de bani, pe care zice că i-a împrumutat-o de mai mulți ani, iar pârâtul se apară, zicând că i-a plătit-o de mult. Spre a curma judecata îndată, se pot amândoi împricinații învoi așa, că pârătorul se lasă de pâră, dacă pârâtul va jura, că în adevăr i-a dat împrumutul acela înapoi, de nu va jura aceasta însă, atunci este datoriu să plătească pârătorului suma amintită.

Această invoială subt jurământ se poate face cât de adese ori, fiindcă scurtează și ieftinește judecata.

Mai avem încă un singur lucru de amintit.

Dacă judecătorul, în lipsa altor dovezi, cere mărturia părților împricinate, fiind ele de față, le ascultă îndată. Dacă însă amândoi împricinații sau și numai unul dintre ei nu-i de față la judecată, stând pentru el poate un avocat, atunci se dă un termin nou, la care trebuie să se înfățișeze în persoană amândoi, pentru ca să poată da mărturie. Neînfațișându-se fără nici-o pricină recunoscută de lege pârătorul sau pârâtul la acest nou termin, judecătoria se mulțamește cu mărturia celui ce a venit și nici nu cere jurământul dela dânșul, fiindcă legea spune, că cel ce nu s'a înfățișat ca să-și dovedească dreptul său, acela n'are ce dovedi, adecă n'are drept. De aceea cel ce-și caută dreptul său adevărat să nu se întârzie dela un astfelu de termin.

Iorgu G. Toma

Secretar la judecătoria din Suceava.

Cum a fost descântat un jidov.

Pe un jidov îl durea amarnic capul. Ce să facă? Cu ce să se lecuiască? Așa cugetând, se duse la badea Ioan Românul, ca doară prin descânțete i-a mai trece durerea. Badea Ioan începu a-l descânta:

Vie naiba dela munte
Să-ți sară ochii din frunte
Să-ți remâie scăfârlia,
Să se ouă ciocârlia,
Să se ouă ouă verzi,
Lumea ca să n'o mai vezi.
Să se ouă ouă moi
Să dea dracul peste voi,

Și pe toți să vă ia dracul
Să nu vă mai doară capul!
Iar tu să remâi curat
Curat și luminat
Ca un ciung uscat
Cu capul în zece spart
În pod aruncat
De cloște spurcat!...

— Mulțămim!... Mulțămim, bade Ioane, că acuma pare că-mi trece!

De ce păgubesc țaranii noștri judecățile ?

Cine a umblat pela cele judecătorii, a văzut, că țaranii noștri în judecățile ce le au, mai mult umblă păgubași de cât câștigă. Nici un neam, nici o nație nu pierde atâtea judecăți, câte le perd țaranii noștri. De aici vine, că oamenii noștri tot mereu spun, ba că țaranul n'are dreptate, ba că potrivnicul a cumpărat judecata cu bani, ba că s'a pus cutare prieten pe lângă judecător și l-a rugat frumos și câte de aceste.

Între judecători sânt și oameni cumiți, adică mai isteți care deprind o treabă, o lege sau o judecată mai ușor, și sânt și mai slabi, cari deprind trebile mai încet. Dar fiecare judecător se ține după lege, și legea este tot de-o potrivă pentru toți. Nu se află, ca să rogi pe un judecător, să-ți facă un hatâr, pentru că lucrul, care se poate face după lege, trebuie să-l facă, iar ce nu dă voie legea, nu poate să facă, că de altfel îl scoate din slujbă. Mai ales de vr'o 10 ani încoace judecătorii stau sub pază foarte aspră, și dacă cum-va se întâmplă vr'o nelegiuire, apoi vai de pielea lor. Deci nu-i aici pricina, de ce umblă țaranii păgubași prin judecăți, ci în alt loc. Și iată să vă spun, unde !

Știm cu toții, că țaranii noștri au mai puțină școală de cât alte neamuri, ce locuiesc aci în țară la noi. Mai ales față cu jidanii stăm tare rău. Jidanii is popor tare luminat și școlit și la dâșii este obicei, că de mici trebuie să înceapă a învăța legile împărătești, și mai ales acele legi, cari spun despre averea omului, sau cum se spune pe domnie »legile civile«. De aceea jidanii știu tare bine, cum să apuce un lucru, și așa rar se întâmplă ca ei să umble păgubași.

Altfel la oamenii noștri. Ei săracii nici vorbă de pravilă nu știu și așa nu se pricep, cum să îndruge o trebușoară. De aceea ei fac cum îi ajunge mintea lor, și asta mai că totdeauna nu-i bine.

Cam înainte cu vr'o 130 de ani, pe când se ținea țara noastră Bucovina de țara Moldovei, nu erau pe aici legi scrise pe hârtie, ci oamenii făceau și diregeau toate trebile, după cum le-au fost apucat din moși-strămoși. Vremile s'au schimbat, împărăția ne-a dat legi scrise pe hârtie, dar oamenii noștri tot țin la obiceiurile cele vechi și nu bagă în samă, că acele obiceiuri nu mai au putere, pentrucă acuma

avem lege scrisă. Și pentrucă legea nu-i băgală în samă, oamenii nici nu știu ce stă într'ânsa, și iacă paguba-i gata.

Dară mai este și altă pricină! Mi s'a întâmplat că niște oameni m'au întreat de sfat într'o treabă judecătorească pentru un ogor. Eu li-am spus verde, cum stă treaba, și i-am sfătuit, să nu se bage în judecată, că vor ave degeaba cheltuială. Dar oamenilor, sau că nu li-a plăcut sfatul meu, sau că s'au sfătuit cu altul cine-va, destul că nu m'au ascultat și au intrat în judecată. După vr'o 6 luni, după ce trecuse judecata prin toate instanțele (judecătoriile mai mari), vin oamenii la mine tânguindu-se, că au făcut cheltuială la vr'o 1000 de coroane, și cerând din nou sfat, ce să facă, ca să nu rămăe păgubași cu atâta sumedenie de bani. Se înțelege că n'am mai putut să le ajut nimică, căci era prea târziu.

Deci iată unde-i pricina! Lipsa de cunoștință a legilor și neascultarea sau mai bine zis înțânarea oamenilor îi face să prăpădească vreme și bani prin judecăți și nu odată chiar îi aduce la sapă de lemn.

Altădată voi scrie, ce-ar fi de făcut, ca să se îndrepte relele aceste și să mai scape oamenii de primejdia judecăților.

Dr. Emilian Slușanschi.

Alcoolul.

În timpul nostru să bea foarte mult rachiul, mai cu seamă de cel »jidovesc« — adecă făcut din »șpirt« cu atât și atâta apă, și mai cu seamă poporul nostru întrece aproape pe toate celelalte popoare în băutul rachiului. Firește că cei mai mulți nici nu știu, cât e de primejdios rachiul și că nu ar fi nici o lipsă, ca omul sănătos iacă numai de flori de măr, nesilit de nimeni, să-și ucidă trupul cu acest venin. Căci după multe cercetări facute de o mulțime de învățați s-au încredințat oamenii că rachiul — adecă alcoolul, e un curat venin, care, deși nu te omoară ca alt venin de odată, totuși îți slăbește trupul făcându-l astfel mai slăbănog, mai aplecat pentru feliuritele boale, ba chiar alcoolul însuși e în stare a pricinui multe boale.

Totuși cu durere trebuie să mărturisim, că în loc de a ne feri de rachiul, din an în an, se bea tot mai mult; pricina

e poate și aceea, că cei mai mulți nici nu știu ce mare dușman al omului e rachiul și de aceea cred, că nu e de prisos a arăta puțin în ce fel strică alcoolul sau mai bine zis rachiul ca cu atât mai mult să ne ferim de el.

Fiecare dintre noi va fi gustat cândva rachiul; când îl pui în gură — mai cu seamă dacă e rachiu tare, îți pricinuește un feliu de căldură în gură, iar, dacă l-ai înghițit, simți în stomah un feliu de căldură și arsură. Căci unde vine alcoolul în atingere cu mucoasa (pielița cea subțire) care e lătită prin gură și pe suprafață stomahului, o sgândărește vinele se lărgesc și cu sângele vine mai multă căldură și de aceea simțim căldura. Însă cu toate că un păhăruț de rachiu nu strică chiar mult, ba poate îți mărește pofta de mâncare — căci acum vre-o câteva sute de ani locul alcoolului nu era în cârșmă, ci în farmacie (spițerie), totuși bând mai mult sau de mai multeori, alcoolul îți face mare rău, căci sgândărind de mai multe-ori pelița cea subțire îți pricinuește un feliu de aprindere de stomah și atunci ți-a trecut pofta de mâncare, căci un stomah nesănătos nu cere mâncare și de aceea se ivește o aprindere de stomah, de care sufăr toți bețivii și care însași poate fi pricina unor boale foarte grele de stomah.

O parte a alcoolului ajunge din stomah în sânge, — și cu cât e stomahul mai gol, cu atât mai iute merge, doar bine e știut, că nemâncat te îmbeți cu mult mai ușor, altă parte ajunge în mațe. Și aici sgândărește, vinele se lărgesc, și iarăși curge mai mult sânge prin ele. Curgând mai mult sânge prin pereții mațului, mai ușor ajung materiile nutritoare din mâncare în sânge, așa că te-ai cugeta, că numai bine face alcoolul ajutând nutrirea. Durere însă nu e așa, ci vedem cum alcoolul băut în măsură mai mare sau mai mică, îmbolnăvește și mațele pricinuind și aici o aprindere și fiindcă mațul bolnav nu e în stare a-și împlini datorința, precum și omul bolnav nu mai are atâta putere a lucra ca unul sănătos, mâncările părăsesc trupul nostru aproape tot așa după cum au intrat, adecă materiile nutritoare nu rămân în trup, fiindcă nu ajung din mațe în sânge, ci și ele îl părăsesc pe calea firească, trupul astfel nu se mai nutrește și slăbește, ca și omul, care nu mănâncă.

Vedem deci, că alcoolul, deși la început pare a ajutora mistuirea și nutrirea, îmbolnăvește atât stomahul cât și mațele, mâncările luate în stomah nu se mai mistue bine, iar din

mațe nu ajung materiile nutritoare în sânge, prin urmare nutrirea trupului scade, omul și puterile sale slăbesc, iar omul slăbit, dacă mai are nefericirea de a se îmbolnăvi, nu se poate lupta așa de ușor cu boala ca altul, a cărui puteri nu sânt sleite, și de aceea boala e mai grea și-l birue mai ușor pe om. Afară de asta omul slăbit e mai aplicat și spre alte boale, așa că se îmbolnăvește mai ușor ca altul. Ușor putem pricepe, că o boală e mai primejdioasă, pentru un bețiv ca pentru un om sănătos; căci dacă se îmbolnăvește un om, care până acuma a fost sănătos, de aprindere de plămâni, pe când un bețiv suferă acuma de boală de stomah și de mațe și acum mai capătă și aprindere de plămâni, adecă la boala lui cea veche mai vine încă una nouă și la boale nu se potrivește zicala, că: »cu două nu te plouă«. Așa dară alcoolul e un feliu de ajutoriu al boalei, care cu dânsul dimpreună pune mai iute capăt vieții.

Însă nu numai acestea boli de stomah și de mațe sânt pricinuite de alcool, ci am amintit mai înainte că alcoolul ajunge parte din stomah, parte din mațe în sânge, sângele curge prin vine, ajunge așadară în toate părțile trupului și cu sângele ajunge și alcoolul adecă veninul. Așa ajunge la cap, la creeri și-și aici își arată colții. Fiecare a văzut oameni beți, beția însă nu e altceva decât înveninarea creerului cu alcool. La început socoți că alcoolul îți luminează mintea, căci omul ceva afumat, are mai multă sămânță de vorbă, însă nu-i așa căci asta e numai și numai turburarea minții, căci chiar strămoșii noștri au cunoscut puterea rea a alcoolului și ziceau »in vino est veritas« adecă în vin este adevărul, căci și vinul are alcool. Căci un om care a furat, până când e cu mintea întreagă, tace și nu spune nimic, căci se poate cugeta și știe ce urmare are furtul: temnița; dacă însă chefuește, se turbură mintea, el nu mai e în stare, să judece ce e bun și ce e rău, și nu își pune lăcată la gură, nu se mai poate stăpâni și spune tot cum a furat, măcar că treaz fiind nici judecătoriu nu-i ar fi putut scoate acest secret. Și vedem și din alte împrejurări, că alcoolul slăbește și turbură mintea, anume că fiecare om, unul mai mult, altul mai puțin, după cum a învățat omenie, știe că nu se cuvine să sudui fiind păcat, nu e iertat a bate pe altul, căci în școală am învățat să iubim pe aproapele nostru ca pe noi înșini, nu se cuvine a vorbi vorbe rușinoase, a te certa, că numai

oamenii proști fac așa ceva, îndată ce au băut însă din holerca jidovului nu se mai poate gândi nici decum, nu mai poate face deosebire între bun și rău, ci vorbește și face toate prostiile, și când s'a trezit și aude ce a făcut, vede și el că a păcătuit, căci cu mintea sănătoasă iară poate judeca. Ba dacă e cârpit din cale afară, nu mai știe de loc ce face, și când îi povestești pe urmă de prostiile lui, el nu își mai aduce aminte, nu știe, dă taga, și în adevăr nici nu știe, căci mintea lui atunci era adormită, înveninată cu alcool, ai putea zice, că mintea s'a înecat în rachiu.

Ați văzut cum merge sau mai bine zis, se împletecește pe drum omul beat? De ce face el aceasta? Au ajuns rachiul în picioare și i s'au făcut picioarele grele, zice poporul. Pricina e însă acea, că avem în creerul nostru un anumit loc, care așa zicând dă poruncă picioarelor, că ai să pășești așa și așa, și mulțumită acestei părți a creerului mergem bine, ne ținem drept, suind pe scară știm să ridicăm piciorul cât e de lipsă de sus. Alcoolul amortește și părțile acestea ale creerilor, de acea mersul se face nesigur, se împedică piciorul de toată pietricica din drum, ba de multe ori e așa de amortit crierul, de nici nu mai poate sta omul, ci cade jos.

Știm cu toții, că după un timp oare-care se trezește omul beat; de ce? Pentru că alcoolul părăsește trupul ajungând cu sângele la rărunchi și prin ei pe cale firească se curăță trupul de acest venin. Însă dacă de mai multe ori îți înveninezi crierul, — apoi se slăbește din ce în ce, așa că și după ce a părăsit alcoolul trupul, crierul tot rămâne slăbit. Bând odată rachiu, te târbăcește puțin, însă îți trece; a doua oară tot așa, a treia-patra oară nu mai trece târbăceala de tot, crierul nu și-a recâștigat vioiciunea și puterea de mai înainte, ci a rămas mai slab și cu încetul această slăbiciune crește din ce în ce, așa că fiecare beție mai răpește un pic din mintea omului pentru totdeauna. Și să nu mai facem vorbă multă, spun numai atât, că intrând într'o casă de nebuni, te îngrozești, cât de mulți s'au bolnăvit din hăutură, fie că el însuși s'a uitat prea des la fundul paharului, fie că părinții lui au cercetat prea mult pe Ițic cu fliușcuța. Ba, cele mai multe boale cari merg cu pierderea minții mână în mână, sânt urmările alcoolului, și unde e încă mulțimea cea mare care încă nu-i socotită în așa un institut? Trăesc pe acasă, sânt tâmpiți, slabi la cap și prostiți.

Așa dar alcoolul e un mare venin pentru crier, partea cea mai aleasă și mai gingașă a trupului, prin care ne deosebim de dobitoace; alcoolul mai slăbește crierul și de aceea, pentră că se înbolnăvesc vinele și așa scade și nutrirea crierului.

Dr. Aurel Căndea,

(Va urma.)

(Ungaria).

Să nu ne părăsim portul !

Avem un port foarte frumos așa că nu-i nici un popor să aibă un port ca al nostru. Străinii se minunează când privesc la îmbrăcămintea noastră românească și nu se mai îndură a-și lua ochii dela dânsa. Cu părere de rău însă trebuie să spun că cea mai mare parte dintre noi, ne-am părăsit frumosul port românesc înbrăcându-ne cu putregaiuri cumpărate de prin târguri și îmbogățind străinii în loc să ne facem cele trebuincioase pentru îmbrăcăminte singuri după cum făceau și strămoșii noștri. Astăzi numai prin districtele dela munte mai vezi portul nostru curat. In districtele dela țară însă dacă nu-i cu totul părăsit, apoi cel puțin e înpestritat cu flenduri din târg. Am îmbogățit străinii de prin târguri cumpărându-le stofele putrede și scumpe ce zac de ani de zile prin dughenile lor. Ar fi tare bine ca să nu mai cumpărăm putregaiuri de prin târg, ci să ne facem singuri cele trebuincioase pentru îmbrăcăminte, căci straietele făcute acasă de gospodină, sânt și mai trainice, nu ca bulendrele din târg, cari azi le îmbraci și mâne is rupte.

Fetele și nevestele noastre să nu mai poarte fuste de mătasă și bluze ci bondițe și catrințe cu cari mai bine le șede. Deci să nu ne părăsim portul nostru frumos, ci să-l păstrăm cu sfințenie.

Asta ne va aduce și o mare chiverniseală în casă și e mare lucru chiverniseala în ziua de azi când ne ducem viața cu atâta sbucium și cu atâta chin.

A. Topărdău.

Binele nostru obștesc.

(Urmare)

Mai ales biserica și școala sânt stâlpii de foc, cari arată unui popor calea mântuirii. Dar eu pot zice fără frică de păcat, că Pătrăuțenii n'au biserică. Căci dacă în schitul lor de călugărițe încap curat numai 150 din cele aproape 3000 de suflete creștine de legea noastră, câte le are Pătrăuțul, apoi

oare cine mai poate zice că, cu o biserică ca aceasta, ar pute fi vorba de o învățătură temeinică, de o păstorie sufletească cum se cade a tuturor în legea evangheliei lui Hristos? Iată pricina, de ce mulțime de Pătrăuțeni nu văd sfânta biserică de cât poate din Paști în Paști, și încă și atunci stând numai în ograda ei, ori o văd numai la cununie ori poate nici odată. Iată, de ce și cei peste 300 copii școlari ai Pătrăuțului nu pot merge la biserică decât numai de vr'o două trei ori pe an, și atunci stau ticsiți ca scrâmbiile și mulți leșină, cum s'a întâmplat foarte adese.

Nenorocirea aceasta, care cu bună samă este cea mai mare pentru o comună, eu am văzut-o așîși dela început, adecă în anul 1896, când am venit aici, și de aceea m'am dus îndată la capul de acum al bisericii noastre și am cerut sfat. Înalt preasfințitul mi-a și dat sfatul cel mai bun, dar ce folos că cu cărma comunală a Pătrăuțului de pe vremea aceea nu se putea scoate la capăt alte lucruri mai mici, nu însă un lucru așa de mare, cum e zidirea unei biserici nouă. Cercat-am eu în fel și formă să facă vechiul comitet comunal în deobște măcar ceș ceva bine pentru comună, dar văzând că toate cercările rămân zadarnice, am trebuit să-mi zic: Dumnezeuule, aice mână omenească nu mai poate ajuta, ci numai mâna Ta cea atotputernică!. Și adânc măhnit cum eram, fără să spun cuiva ceva, am început a ceti Paraclisul Maicei Domnului, tot în câte trei Duminici după olaltă, înainte de sfânta liturghie, îngenunchind împreună cu toți poporeni adunați în biserică, iar în decursul sfintei liturghii a rosti, tot îngenunchind, rugăciunea aceasta:

Doamne, Dumnezeuul nostru, Stăpâne al ceriului și al pământului, al tuturor celor văzute și nevăzute și iubitorule de oameni, primește rugăciunile sârvilor Tăi din satul acesta și apără-i de toate relele, de toate boalele, necazurile și suferințele. Revarsă, Doamne, asupra tuturor darul milei Tale, ca mai cu samă să cunoască legile Tale cele sfinte și vecinice și să îplinească totdeauna voia Ta. Cu inimă frântă și cu lacrimi de umilință Te rugăm, Dumnezeuule, auzi-ne, o, auzi-ne și Te îndură de dăruște turmei Tale de aice numai slujitori și cărmaci de aceia, cari din slujba sâtească să nu-și caute folosul lor, din binele obștesc să nu caute a-și aduna comori perzătoare pentru dânșii și păgubitoare pentru toți. Dăruiește, Dumnezeuule, turmei Tale de aice numai slujitori și

cârmaci de aceia, cari să nu tragă nedreptatea cu funiile minciunii și păcatele ca cu frânghiile de car, cari să nu zică că răul este bine și binele rău, să nu facă întunericul lumină și lumina întuneric, să nu facă amarul dulceață și dulceața amar. Dăruiește, Dumnezeule, turmei Tale de aice numai slujitori și cârmaci de aceia, cari nu sânt înțelepți, numai în ochii lor și cumiști numai în părerea lor, cari nu sânt viteji la amestecarea băuturilor îmbătătoare și nu fac dreptate nelegiuitului pentru daruri și nu răpesc dreptatea celui drept (Isaia 5, 18 ș. m. d.). Cu inima frântă și cu lacrimi de umilință Te rugăm, Dumnezeule, dăruiește turmei Tale de aice numai slujitori și cârmaci din aceea, cari adânc să fie pătrunși de frica Ta și de cea mai curată iubire cătră Tine și către aproapele — numai slujitori și cârmaci de aceia, cari să fie gata a-și jertfi și viața pentru binele obștesc al fraților, după pilda dulcelui Tău Fiu și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, care pentru binele obștesc al omenimei și-a vărsat sângele pe cruce — numai slujitori și cârmaci din aceea, cari adânc să fie pătrunși de adevărul, că numai lumina ce o revarsă mai ales sfânta Ta biserică și școala și alte așezăminte pentru binele obștesc, numai lumina aceea îl poate scoate pe un popor din întunericul morții la viață. Îndură-Te, o, îndură-te-Te, Dumnezeule, și dăruiește turmei Tale de aice numai slujitori și cârmaci de aceia, care să apere turma Ta dreptmăritoare de aice de toate pedicele mântuirii vremelnice și vecinice. Amin!

Pătrăuțenii au început a gândi mai cu de-adinsul la zidirea unei biserici nouă abia dela anul 1900 înainte, hotărând cele de lipsă atât în ședințe ale epitropiei bisericesti cât și în ale comitetului comunal, ba unii dintre ei dăruind chiar sume frumoase de bani pentru biserică cea nouă. Dar cel mai mare ajutor în treaba aceasta l-a dat fostul prezident al țării, prințul Hohenlohe, Dumnezeu sfântul să-i dăruiască mult bine și multă sănătate, unde se află. Fiind el adecă în 30 August v. 1903 la o vânătoare în Pătrăuț, pe când se întorcea din pădure, noi mai mulți inși l'am întâmpinat cu toată cinstea înaintea bisericii și l'am rugat să intre în lăuntrul ei, ca să vadă singur că satul nostru n'o mai poate duce cu un locaș dumnezeesc ca acesta. Prințul a și intrat până în sfântul altar și, după ce s'a uitat în toate părțile, a zis: »da, aice te înăduși«, apoi a făgăduit că ni-a da tot ajutorul.

Marți, în 25 Noemvrie v. 1903, ne-am dus, tot în treaba bisericeii celei nouă, o deputație de trei inși, la prințul, la Cernăuț. El ni-a trimis la conzilierul guvernial Roller, care ni-a spus că planul bisericeii este acuma gata și se află la căpitănia din Suceavă, dar Pătrăuțenii vor avea mari pagube din pricină că nu voesc să aleagă, după cum se cere, *cinci împuterniciți*, cari să steie de vorbă cu diregătoriile mai înalte. Și au fost chemați la căpitănia din Suceavă toți epitropii bisericești din Pătrăuț și li s'a arătat planul bisericeii celei nouă, lămurindu-li-se acolo pagubele pomenite și spuindu-li-se să-i îndemne pe toți ai lor, după ce se vor întoarce acasă, ca să nu se împotrivească *alegerii celor cinci*. Dar duhurile cele rele au zădărnicit alegerea aceasta de zece ori.

Pela începutul verii din 1906 a sosit într'o zi la cancelăria Parohială de aici comisarul Bonnert dela căpitănia din Suceavă cu planul bisericeii celei nouă, ca să facă protocolul de lipsă pentru începerea zidirei ei. Atunci s'au adunat în numita cancelărie mulți epitropi bisericești, primarul comunal precum și alți parohieni, ca să vadă, ce se întâmplă. Comisarul li-a arătat planul, li-a spus că biserica are să coste 90 mii de coroane, din care 38 mii are să plătească fondul religiosar, iar rămășița cade pe comună. Spunând unii Pătrăuțeni că biserica ar fi prea mică și mai găsind ei și alte pricini comisarul le-a retezat-o frumușel că nici unul nu are dreptul de a vorbi, de oarece ei n'au *împuterniciții alesi*, și de aceea au să piardă și multe foloase, așa bună oară împrumutarea de capitaluri cu camătă mică pe mai mulți ani dela fondul religiosar, cererea de ajutoare dela acelaș fond și altele. Și a mai adaos comisarul că guvernul s'a incredințat că în Pătrăuț trebuie *numai decât* o biserică nouă și a și hotărât să se zidească *numai decât*, chiar fără voia comunei, și tocmai aceea e dureros, că comuna trebuie să poarte cheltuelile pentru un lucru, la care n'are nici un drept de a vorbi, fiindcă îi lipsesc *împuterniciții*. Atunci dl primar Corniciuc a cerut să iscălească protocolul cu însemnarea, ca să se mai amâne ridicarea bisericeii până va cerca încă odată să-i aleagă pe *cei cinci*, și abia a 11-a oară, când au ajuns — cum se zice — mucul la degete, s'au înduplecat Pătrăuțenii de și-au ales *împuterniciții*.

Pe temeiul acelei alegeri s'a încheiat de istov protocolul pentru zidirea bisericeii celei nouă în vara anului 1907. Bise-

rica are să fie clădită lângă școală, în mijlocul satului, are să cuprindă 300 metri pătrați și, dacă zidirea ei se va începe în primăvara anului 1908, în 1909, după spusa inginerului, poate fi gata.

Totdeauna, când era vorba de zidirea acestei biserici, Pătrăuțenii tot una și una se căinau că au să sărăcească. Dar oamenii pricepuți de aici au știut prea bine și înainte și știu și acuma, că poate în toata Bucovina abia se află altă comună, care să aibă atâtea îndămânări și înlesniri pentru zidirea unei biserici nouă, câte le are Pătrăuțul. Căci după cum am mai spus, aici se află piatră de var și de zidit, năsip de ajuns, lemnul trebuincios în păduri și se pot face și cărămizi foarte bune. Apoi comuna va împrumuta sumele, ce-i vor trebui, pe mulți ani și cu camătă foarte mică, dela fondul religionar, pentru a căror plătire în rate este acuma așa de bine grijit, că singur *fondul nostru bisericesc* va plăti ratele acelea, fără nici un adaos de nicăeri. Fondului numit i s'a pus temelia în o ședință a comitetului comunei din anul 1904, la care vrednicul membru Ion Solonariu a făcut propunerea primită de toți, ca venitul curat al arătorei celei vechi, ce se întinde dela Părăul țigănesc până subt pădurile din spre Dragomirna, să se chivernisească deosebit de cealaltă avere comună, făcând un fond anume pentru zidirea bisericei.

Iată dar, Pătrăuțenilor, că nu adaosuri la leul birului, nu sărăcie și nevoe, ci, din potrivă, nespuse de mare bine are să vă aducă biserica cea nouă. Căci cu căratul nisipului și al materialului din pădure, cu scosul și căratul pietrei, cu arderea varului, cu facerea și căratul cărămizilor și ca feluri alți lucrători la zidirea bisericei, numai voi veți câștiga bani albi pentru zile negre, iar folosul ce-l veți avea și voi și copiii voștri din neam în neam, anume că toți vor pute să se lumineze și să-și hrănească sufletul în biserica cea nouă, cu învățăturile *singure mântuitoare ale Domnului nostru Isus Hristos*, folosul acela nu se poate cumpeni cu toate comorile din lume. Deci sus inimile Pătrăuțenilor, bucurați-vă și vă veseliți înainte, căci abia cu biserica cea nouă are să răsară pentru comuna voastră soarele, care va alunga pentru totdeauna întunericul din mijlocul vostru!

Mai spun că discosu bisericesc de aici are aproape 2000 cor. puse la bancă. Din averea lui, biserica a cumpă-

rat în 1906, pe sama sa, dela fondul religionar parcela No. 180 de 36 prăjini, numită »Dintre părae«, cu suma de 400 cor., având de gând a clădi pe ea, cu timpul, o casă pentru săraci. În sfârșit mai spun că, cu învoirea prea cinstiului Conzistoriu, biserica noastră a început a cumpăra lumânări foarte bune și curate dela firma F. A. Sarg's Sohn et Co. din Viena, Alleegasse 24.

C. Morariu.

(Va urma).

Poezii populare.

Foaie verde trei smicele
De n'aș fi ficior de lele,
N'aș purta părul inele
Și căciula pe sprincene.
Pe sprincene pe obraz
Mor mândrele de necaz
Că le iubesc și le las...

Mândro sprincenele tale
Nu sânt făcute cu cale,
Că le sui și le cobori
Și pe mine mă omori...

Frunză verde tămăiță
Nu te supăra bădiță:
Că de când te-ai mâniat,
Nime nu m'o mângăiat,
De când tu te-ai supărat
Nime nu m'o desmierdat.

Frunză verde trei căpșune
Cine n'are scârbă 'n lume,
Vie să-i dau dela mine,
Că i-oi da și-mi mai rămâne.
Cine scârba mi-ar lua
Și cameșa mea i-aș da.
Căci cămeșă mi-aș mai face
Scârbă 'n lume n'aș mai trage.
Doamne, ce rău ți-am făcut?
Tânără mai pedepsit,
Ce-i urât mi-ai dăruit,
Ce-i frumos mi-ai depărtat
Par' că n'aș fi botezată.
De necaz ardă-l-ar para
Mi-am lăsat locul și țara
Și-am îngălbinit ca țeara.
De necaz ardă-l-ar focul
Mi-am lăsat casa și locul
Și-am îngălbinit ca socul.

Culese de V. J.

Foloasele treziei.

Gospodarul, care nu-și mai face de lucru cu băuturile se deosebește ca cerul de pământ de cel ce mai ține la »fliușcă« și la »halbă«.

Omul treaz se bucură de sănătate și-i drag de viață. El are totdeauna gust bun la mâncare, fie asta cât și de slăbuță; stomahul lui e sănătos și-i rișnește mâncarea așa, că-i priește și se prinde de dânsul. Pentru aceea și are omul cel treaz

dragoste și putere la lucru. Când cârșnește măseaua de-a lucrului, ca pe vremea aratului, a prășitului și a cositului, omul treaz nu stă să băciuiască în cârșmă, ci o ține într'una cu lucru; de aceea îi și merg toate în spor. Pe vremea strânsului el abia-și poate da rînd cu căratul și numai ce vezi că și-a umplut ochi șurile cu pâne, darul Domnului, agonisit cu multă muncă și osteneală în sudoarea feței. Bunul D-zeu i-a binecuvîntat truda, pentru-că n'a așteptat răzimat în coate în cea propinație mura în gură.

Cel treaz îi și om cruțător și cu bună chibzuială. Când are să vîndă ceva, nu-și leapădă marfa pe o nimică întregă, ci o ține în preț, că doară n'are să vie propinatorul sau alt jidov cămătar să i-o implinească. Dacă a făcut negustorie bună nu se pune pe aldamașuri, ca să-și mătrășească banii, ci și-i pune frumușel în pungă și-și ține strună drumul spre casă. Aice își plătește el toate birurile și așa n'are nici o grijă, că i-a lua jecuția straele de pe grindă. Omul treaz îi ori-cînd cu bani și datoriile nu-l încărunțesc; el n'are nici-cînd nevoe să-și vîndă din moșie; ba el cată să-și lărgească câmpurile moștenite dela părinți. — Și tare bine face el fraților, pentru-că doară câmpul ne hrănește pe toți, și câmpurile, țarinele, sînt puterea țaranului nostru.

În casa gospodariului treaz ori cînd îi bună înțelegere și trai liniștit. Femeea lui are parte de pace, și-și poate face trebușoarele pe lângă casă în tihnă și cu spor. Copiii celui treaz îs sănătoși și limpezi la minte, pentru că nu-s zămisiți în beție. Avînd pildă bună dela părinți să poartă și ei frumos și creștinește și fac cinste neamului, legii și împărăției, și înveselesc zilele părinților.

Gospodariul cel treaz știe și asta, că el îi chipul și asămănarea lui D-zeu și pentru aceea se și ferește cât se poate de a strica chipul acesta, făcându-se din om vită. Lui adecă îi aminte să-și ferească și sufletul de păcate. Fiind el totdeauna treaz și crierii lui limpezi se ferește de vorbe urâte și spurcate; gura lui vorbește numai laudă lui D-zeu și de bine despre fratele său. Deoarece nu stă clocind în cele cârșme nu i-se înfierbîntă sângele după desfrânări păcătoase, și cu asta i-și ferește trupul și sufletul de păcate grețoase. Binecuvîntându-i D-zeu lucrul mânelor și bucurându-l cu belșug n'are el nevoe să imble după furături și înșelăciuni. El nu numai că nu-l scurtează pe fratele său, ci caută să li ajute celor lipsiți și

nevoieși. Cel treaz o face aceasta de aceea, pentru-că împlă duminecele și sărbătorile la biserică și aude din gura preuților, că cel milostiv î-și agonisește cu milosteniile sale averi mari și bogății nesfârșite în cer.

Invățătura d-lui nostru Isus Christos ni spune fraților, cumcă numai acela ce crede și face voia lui D-zeu se va mântui. Și oare poate fi fericit și se poate mântui altul cineva, decât numai creștinul cel treaz? Numai el crede doară în învățăturile lui D-zeu, vestite în sfintele biserici, și numai el poate face voia Tatălui din cer.

Este oare fraților o viață mai frumoasă, mai plăcută și mai fericită, decât aceea când te vezi, că aice pe pământ îți merge tare bine, iar în cealaltă viață ai nădejde tare că-i căpăta răsplata celor drepti?

Și vedeți, de așa o viață fericită poate ave parte numai creștinul ce nu se împrietenește cu cărșmele și cu băuturile. De aceea v'aș sfătui pe voi fraților, cari mai stați și azi sub stăpânia băuturilor, ca să nu mai gogoliți acest rău nemaipomenit. Lăsați-vă de acest nărav stricăcios; că vedeți doară până la cât v'a adus. Iată câmpurile, casele și tot binele vos-tru dă să între în mânele neamurilor străine, iară voi ca mâne își ajunge să slugăriți pe cei venetici. Trăgeți-vă bine pe samă ce faceți, și încă până cât îi vreme lepădați-vă de răul relelor, de beție!

Scoateți buruiana asta rea și plină de otravă din casele și din inimele voastre și răsădiți în locul ei floarea cea bine mirositoare a sfintei trezii! Rugați-vă tot'dauna seara și deminea la tatăl ceresc, ca să se milostivească de voi, să vă lumineze mintea, să vă înmoaie inima și să vă înduplece voia, ca să vă lepădați odată de patima cea urâtă a beției!

D-zeu să vă ajute la acest pas bun!

I. Bucevschi, paroh.

Scrisoare din Canada.

Sfinția Sa, părintele protopop George Volcinski din Boian a binevoit să ne deie o prea frumoasă scrisoare a unui țăran dus la Canada, și care a fost mai înainte parohian al său. Scrisoarea e îndreptată către părințele Volcinski, și este vrednică să o citească fiecare om, din pricina frumuseței și a învățătorei dintrânsa. Noi n'am aadaos nimic, ci o publicăm cum este.

Iat-o :

Cătră părintele paroh,

„Mă închin de sănătate la Sfinția Voastră, părintele meu cel bun, că sânt sănătos până în ziua de astăzi. Prin gura mea și din voia bunului Dumnezeu Vă doresc și Domniei Tale sănătate și multă voie bună. Cinstite și bunule părinte paroh, să Vă spun venirea mea la Canada. Am venit cu trenul până în târgul Antwerpen, la malul apei tare bine. Și dacă ne-am pus pe vapor Miercuri în 20 Novembrie, am mers până Vineri în 22 bine și nu prea, dar de Sâmbătă și Duminică înainte ne-am bolnăvit toți oamenii. Au fost și femei cu copii, cari erau evreice. Și Marți în 26 Noemvrie, seara la 9 oare a început a se prăvăli vaporul și s-a pornit un vânt mare cu ploaie în noaptea aceea ; numai cu mare nevoie și frică am văzut ziua. Și a ținut furtuna cea din 26 până în noaptea de 28 Noemvrie, iar după aceasta a încetat până Joi în zor de zi. Dar numai pentru scurtă vreme, căci îndată s'a pornit o mare furtună cu omăt și s-a făcut mare întuneric ziua și noaptea, de nu se cunoștea ce-i, căci totul era una și atuncia a început norodul îngrozit să răcnească, să plângă și să strige la Dumnezeu. Corăbierul a rătăcit drumul și n'a știut singur încotro merge de strășnicia cea mare.

De spaimă și de frică răcneau oamenii și femeile și copilașii cei cari erau cu noi. Și atuncia, părinte, mulți oameni Galițieni, ori Dumnezeu mai știe de unde, au fost înlemniți, iar evreicele din Rusia și mai mulți copii s'au îmbolnăvit și mulți din ei au mers și la spital. Și s-a mânat tot așa până Duminică în 1 Decemvrie și toată noaptea, iar Luni la 3 ceasuri după miezul nopții eram să ne prăpădim noi toți, vr'o opt sute de suflete la număr. Părinte am avut mare noroc la bunul Dumnezeu că a fost întâmplarea ceca aproape de un munte, căci atunci s'a spart vaporul de desubt și cum s-a spart, îndată s-a prăvălit vaporul pe o coastă și s-a împlut cu apă până la mașinele în care arde focul. Și s'a sfărâmat gazu care arde luminele, și îndată s'au stâns toate luminele. Atunci a fost mare trică și cumpănă, căci vedeam cu ochii cum ne prăpădim în apă. Iar căpitanul și alți slujbași ai vaporului au început a împușca cu rachete în apă, și valurile apei au împins vaporul aproape de muntele cela și vaporul s'a prăvălit aproape de munte cu tot cu norod.

Și dacă s-a prăvălit, părinte, vaporul lângă muntele cela, îndată căpitanul și cu alți slujbași ai corăbiei s-au încins pe subsuori cu niște bureți cu cari, dacă pică în apă, nu se cufundă așa de iute.

Părinte bunule, cum răcnea norodul și cum se prindea cu mânele de niște cordițe și picau unul peste altul în întunericul acela! Că nu era lumină să vedem, și călcam unul peste altul și eram închiși înleuntru din

toate părțile, încât n'aveai chip să ieși cumva afară. Dar tot ne a scos bunul Dumnezeu cu îndurarea lui cea bună și mare. Părinte, atunci în huetul împușcăturilor și în groaza cea mare a scos Dumnezeu pe un om care ședea pe muntele cela între ape și el s'a apropiat îndată de malul mării. Și corăbierii au svârlit un odgon gros de sârmă de pe vapor la omul cela pe vârful muntelui și el a legat odgonu de copaci, iar de odgon au legat o coșarcă mare cu scriptți și pe fugă au scos corăbierii tot norodul cât a fost în vaporul cela, în cât nu s'a inecat nici unul, dar din femei multe n'au să mai fie în veci tefere.

Domnule părinte, câte s-au întâmplat cu noi pe vapor, nici a treia parte nu vă pot spune. Am să vă spun mai multe, când mi-a ajutat Dumnezeu să mă întorc acasă. Părinte, să nu bănuți că n'am scris tocmai bine. Dacă mi-a ajutat bunul Dumnezeu să mai văd locul unde m'am născut, mi se va părea că mă nasc adoua oară.

Părintele meu cel bun, eu Vă rog, că pe care om ori femeie veți auzi-o vorbind de Canada, să-i spuneți că să nu-i ajute Dumnezeu s-o vadă și mai bine să slujească la cine va putea, căci mai bine i-a fi.

Adresa mea este: Lazar alui George Bjovei, Rosedale ave No. 2, Hamilton, Ont, Canada.

Poșta redacției.

D-lui Axentii Belei, gospodar în Voroneț. Bucuroși, foarte bucuroși am publica poezia D-Tale în *Deșteptarea*, dacă toată ar fi așa de frumoasă ca la început:

»Bucovină țeară dulce

Stau dușmanii să te-apece.

Bucovină, Bucovină

Plânge inima română

Că ne-a mâncat limba păgână . . .»

dar vezi, D-Ta, blăstemele împotriva Jidanilor tare-s . . . urâte pentru gazeta noastră. Știm și noi de nenorocirea ce ți-au pricinuit-o Jidanii și ne doare inima, dar . . . poezia n'o putem publica în *Deșteptarea*. Dă-o la „*Apărarea Națională*!”

D-lui N. B. flăcău în Ilișești. Rău trebuie să Te fi supărat cele două fete din satul D-Tale, că ai de gând să le dai la gazetă și pentru asta te-ai apucat să croiești o poezie așa de lungă. Te-ai înșelat însă, dacă ai crezut că gazeta noastră-i pentru batjocuri. Păcat numai de hârtie și de marea ce-ai pus-o pe covertă.

D-lui Dor. Vlad, inv. sup. Putna. Toată vina o poartă numai poșta, ca și-n alte locuri, căci noi ne-am împlinit datoria și-am trimis gazeta fiecăruia din abonații noștri. Cred că sânteti mulțămii acum?! Salutări cordiale!

D-lui Bădăluță, stud. iur., Pârtești. Vă mulțămim din inimă pentru zelul D-Voastre și ne pare rău că n'ai primit nici D-Ta nici gospodarii din Pârtești gazeta regulat. Plângerea că abonații nu primesc la timp *Deșteptarea*, e generală, și de aceea am și reclamat la direcția poștei, care ne-a asigurat că de azi înainte vom fi mulțămiiți cu espedarea. Banii i-am primit. Salutări frățești!

D-lui Teodor Burlă, Budeniț. »Deșteptarea« vi se va trimete dela început.

D-lui Vasile Pițu, Pătrăuț de sus. Cam multora dintre abonații noștrii »nu li s-au întâmpat parale.« Nouă încă »nu ni se'ntâmplă«, ba chiar nici mărunțul n'avem, și de aceea V-om trimete »Deșteptarea« numai celor, cărora li s-au întâmpat parale până acuma. Vorba ceea: Frate ca frate, dar . . .

D-lui Nicolae M. Tudor, înv. diriginte, Negreni, România. Bucuroși! Numai fâgă-duința să fie împlinită! Vă trimitem sălutări frățești din »dulcea Bucovină.«

Sf. Sale D-lui exp. paroh, Șindilariu, Fundul Sadovei. Rugăm respons: pentru cari gospodari ați trimes, căci scriind noi acuma adresele din nou, nu-i putem afla îndată. După respons urmează trimiterea foi! Sălutări cordiale!

D-lui George Pojoga, cantor Strojineț. Cu 2 coroane nu putem!

D-lui Nicolae Boiculese, Uidești. Se'nțelege că primim bucuroși, să scrii despre comuna D-Voastre, numai . . . fără batjocuri, și fără să împungi pe cineva; ia pildă dela păr. Morariu, care serie așa de frumos și de cinstit despre comuna Pătrăuț! Să vedem!

D-nei Rarița Saghin, gospodină în Vatra Moldoviței. Bani i-am primit și Nr. 5 l-am trimis, iar cele de față au întârziat din pricină că am avut și noi val cu lucru. Să-ți dee D-zeu sughiț ușor!

D-lui Ion Bolohan, Winer-Neustadt. Iți mulțămim pentru inimoasa și »voinica« scrisoare plină de încurajări sincere. Să ne vedem cu bine!

D-lui Ion Ignatescu, Părhăuț. Ne bucurăm de dragostea ce o ai pentru *foicica noastră*, așa de potrivită pentru mult păcătosul de țărân. De ce-i păcătos?

* * *

In Cămpulungul Moldovenese, a apărut o gazetă nouă cu titlul *Buciumul*, editată de bunul Român, Dl Dr. T. Bocancea, care predică pacea între Români din Bucovina desbinați politicește. D-zeu să-l împlinească dorința, căci de altfel într'adevăr se împlinește vorba: Trei Români și patru partide. O recomandăm cu căldură inteligenții noastre, pentru care-i și scrisă.

* * *

Notă! Rugăm pe toți Domnii colaboratori să ne scrie articolele Domniilor Sale cu ortografia Academiei Române, pe care o întrebuițăm și noi, căci de altfel ni fac greutăți.

Inștiințare.

Toți acei Domni cari nu ni-au trimis abonamentul prin mandat postal, ci l-au dat altora să ni-l plătiaseă, sânt numai decăt rugați să ne înștiințeze îndată printr'o carte postală cui, cât și pentru cine au plătit abonamentul. De acuma să ni se trimată banii numai prin poștă la adresa: Administrația gazetei Deșteptarea, Cernăuț, piața principală 3.

* * *

„Deșteptarea“ se va trimite de acuma numai celor ce ni-au plătit abonamentul. Iar cei ce doresc să o aboneze și vor plăti abonamentul mai târziu, să ne deie de știre prin o carte postală, căci noi vom tipări numai atâtea exemplare, câți abonați avem.